

Музейна педагогіка в науковій освіті

Частина II

Міжнародна науково-практична
конференція

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ЦЕНТР ЮНЕСКО
«МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

КАФЕДРА ЮНЕСКО З НАУКОВОЇ ОСВІТИ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА

25 листопада 2021 року, м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І
НАУКИ УКРАЇНИ

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ

ЦЕНТР ЮНЕСКО
«МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

КАФЕДРА ЮНЕСКО З НАУКОВОЇ ОСВІТИ НАЦІОНАЛЬНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

МУЗЕЙНА ПЕДАГОГІКА В НАУКОВІЙ ОСВІТІ

ЧАСТИНА 2

*Збірник тез доповідей
Міжнародної науково-практичної конференції*

(Київ, 25 листопада 2021 року)

Київ
Національний центр
«Мала академія наук України»
2021

УДК 37
М 89

*Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 13 від 17 листопада 2021 р.)*

Рецензенти:

Л. Ц. Ваховський, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

Т. М. Засекіна, доктор педагогічних наук, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України.

Редакційна колегія:

С. О. Довгий, доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН і НАН України;

О. М. Топузов, доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;

В. А. Бітаєв, доктор філософських наук, професор, академік НАМ України;

М. В. Головка, доктор педагогічних наук, доцент;

В. Б. Дунець, кандидат політичних наук;

В. В. Щепанський, кандидат філософських наук;

К. Ю. Ладоня, відповідальний редактор.

Музейна педагогіка в науковій освіті : збірник тез доповідей учасників Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 25 листопада 2021 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. – Київ : Національний центр «Мала академія наук України», 2021. – Ч. 2. – 332 с.

DOI : <https://doi.org/10.32405/978-617-7945-31-3-2-328>

ISBN 978-617-7945-31-3

У збірнику зібрано тези доповідей, які були представлені на Міжнародній науково-практичній конференції «Музейна педагогіка в науковій освіті», що відбулася 25 листопада 2021 р. у м. Києві.

УДК 37

Матеріали подано в авторській редакції, за достовірність фактів, цитат, посилань на джерела та вживання назв документів, власних імен тощо несуть відповідальність автори публікацій.

ISBN 978-617-7945-31-3

© Національна академія педагогічних наук України, 2021

© Національний центр «Мала академія наук України», 2021

ЗМІСТ

НАУКОВА ОСВІТА ТА МУЗЕЙНІ ПРОСТОРИ

Андрєєва Катерина

Музейна педагогіка в неформальній освіті 12

Андрусишина Анна

Університетський музей археології як сучасний простір
для навчання та вдосконалення фахових навичок студентів .. 15

Годзінська Ірина, Ткебучава Ірина

Роль фондкових колекцій Природничого музею в навчальній
та науково-дослідній роботі Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича 19

Дем'янюк Олександр

Використання продукції Укрпошти
у формуванні експозиції шкільних музеїв 24

Дрогобицька Оксана

Музейна практика в системі підготовки
студентів спеціальності 032 «Історія та археологія» 29

Жидкова Наталія

Музейні можливості у дослідницькій діяльності
учнів громадянської та історичної галузі освіти..... 32

Зуй Віталій

Використання музейного ресурсу під час вивчення історії
в закладах загальної середньої освіти
(на прикладі Наполеонівських війн) 36

Кузьменко Ольга, Савченко Ірина, Дем'яненко Валентина, Савченко Ярослав

Особливості наукової освіти у навчанні фізико-технічних
дисциплін у контексті музейного простору 40

МУЗЕЙНА ПРАКТИКА В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 «ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ»

Дрогобицька Оксана,

кандидат історичних наук,
доцент кафедри етнології і археології,
Факультет історії, політології і міжнародних відносин,
Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаника,
м. Івано-Франківськ
e-mail: oksana.drohobytka@pnu.edu.ua

Неодмінною складовою навчального плану підготовки фахівців зі спеціальності 032 «Історія та археологія» безперечно є музейна практика, адже саме вона дозволяє сформувати уміння і навички, необхідні майбутньому науковому працівнику у подальшій його роботі за фахом. Розглянемо музейну практику на прикладі її організації для студентів факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в Івано-Франківську.

Основними напрямками діяльності музеїв є науково-дослідна, культурно-освітня діяльність, комплектування музейних зібрань, експозиційна, фондова, видавнича, реставраційна, виставкова, пам'яткоохоронна робота, а також діяльність, пов'язана з науковою атрибуцією, експертизою, класифікацією, державною реєстрацією та усіма видами оцінки предметів, які можуть бути визначеними як культурні цінності, з метою включення до Музейного фонду України [1]. Як складова навчально-виховного процесу, музейна практика дозволяє ознайомитися із вказаними напрямками роботи цих установ, а також поглиблює раніше набуті знання з історії, етнографії чи музеєзнавства.

Основною базою практики є Івано-Франківський краєзнавчий музей, з яким факультет історії, політології і міжнародних відносин уклав угоду про наукове співробітництво, у тому числі і стосовно практики студентів. Загалом фонди цього музею на-

лічують понад 110 тисяч одиниць. Особливо цінними є нумізматична, етнографічна, археологічна, палеонтологічна, філателістична колекції, а також документи, стародруки XVII–XVIII ст., іконографії, зброя, живопис, графіка XIX–XX ст. Унікальними є археологічні старожитності X – XI ст. з кургану Галичина могила у с. Крилос Галицького району Івано-Франківської області, ікони XIII ст., вироби зі срібла (техніка зерні) XII–XIII ст., скульптури Й. Пінзеля (XVIII ст.) [3]. Прикметно, що експозиція музею охоплює природу, історію, побут населення Гуцульщини, Бойківщини, Покуття та Опілля, а також різні види декоративно-прикладного мистецтва (різьбу по дереву, писанкарство, гончарство та ін.), адже це дає можливість студентам спробувати себе у ролі працівників різнопланових музейних установ.

Для успішного виконання усіх видів діяльності Івано-Франківський краєзнавчий музей тісно співпрацює з іншими музейними установами та науково-дослідними підрозділами (Музеєм народної архітектури і побуту та Інститутом народознавства НАН України у Львові, Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології імені М. Рильського НАН України у Києві тощо).

За бажанням студенти заочної форми навчання мають можливість проходити практику за місцем проживання на базі музеїв, розташованих у їхньому населеному пункті чи в найближчому місті. У такому випадку зазвичай базами практики виступають Долинський краєзнавчий музей Тетяни і Омеляна Антоновичів «Бойківщина», Історико-меморіальний музей Степана Бандери (с. Угринів Калуського району Івано-Франківської області), Національний музей народного мистецтва Гуцульщини та Покуття (Коломия), Музей писанкового розпису (Коломия), історико-краєзнавчі музеї при сільських школах та інші. Вказані музеї залучають студентів-істориків до експозиційної роботи та популяризації пам'яток національної етнокультурної спадщини. Така тісна співпраця з музейними установами дозволяє не тільки забезпечити студентів базами практики, але й частково вирішує проблему із працевлаштуванням під час чи після завершення навчання.

Музейна практика передбачає такі етапи: *підготовчий* (він розпочинається під час вивчення навчальних курсів курсів

(«Музеезнавство», «Джерелознавство та історіографія», «Історія України», «Етнографія» та інших), у процесі яких студенти одержують окремі відомості про роль музеїв у збереженні етнокультурної спадщини українського народу); *основний* (безпосередня робота студентів на базі практики); *підсумковий* (підготовка звітної документації, її захист і підсумкове оцінювання результатів практики) [2, с. 4–6].

Під час практики студенти виконують обов'язки наукових співробітників музею та набувають наступні професійні компетентності: навички використання теоретичних знань у практичній діяльності музею; здатність планувати, організовувати і керувати роботою музейної установи; планувати і реалізувати різні форми науково-дослідницької та виховної роботи у музеях; впроваджувати інноваційні методи експозиційної та виставкової діяльності. Водночас вони розвивають комунікативно-навчальні вміння, тобто навчаються установлювати й підтримувати різноманітні контакти всередині колективу працівників музею; налагоджувати контакти із представниками інших установ; співпрацювати з відвідувачами музею для виявлення тем, найбільш цікавих для сучасних слухачів; ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації [2, с. 12].

Упродовж двох тижнів практиканти складають та узгоджують з керівником-методистом індивідуальний план студента-практиканта; ведуть щоденник, в якому фіксують результати власної діяльності; розробляють проект експозиції з визначеної теми і тематико-експозиційний план; здійснюють пошук документів та інших джерел з теми дослідження у фондах та експозиціях музею; здобувають знання, необхідні для створення шкільного музею; навчаються методики підготовки і проведення екскурсій.

Саме підготовка і проведення екскурсії є найбільш відповідальною та трудомісткою частиною практики, адже студенти навчаються застосовувати новітні інформаційні технології для написання контрольного тексту екскурсії, опановують методику роботи з текстом та проводять екскурсію на належному рівні.

Після закінчення терміну практики студенти подають усю необхідну документацію на кафедру та звітують про виконання завдань.

Отже, музейна практика дає можливість студентам спеціальності 032 «Історія та археологія» не тільки поглибити раніше здобутті теоретичні знання, а й закріпити їх у ході науково-дослідної, культурно-освітньої, експозиційної, фондової та виховної діяльності. Завдання, які виконують студенти під керівництвом методиста практики та музейних працівників, передбачають різні форми роботи і забезпечують всебічну (теоретичну, практичну, психологічну) підготовку майбутніх наукових працівників музейних установ.

Використані джерела

1. Закон України «Про музеї та музейну справу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249/95-%D0%B2%D1%80#Text> (останній перегляд: 29.10.2021).
2. Дрогобицька О. Музейна практика: Навчально-методичні вказівки для студентів II курсу спеціальності 032 «Історія та археологія». Івано-Франківськ, 2019. 60 с.
3. Маньковська Р. Івано-Франківський краєзнавчий музей // Енциклопедія історії України: Т. 3: Е-Й / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: Наукова думка, 2005. 672 с. URL: http://www.history.org.ua/?termin=Ivano_Frank_muzeu (останній перегляд: 29.10.2021).

МУЗЕЙНІ МОЖЛИВОСТІ У ДОСЛІДНИЦЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ТА ІСТОРИЧНОЇ ГАЛУЗІ ОСВІТИ

Жидкова Наталія,

кандидат педагогічних наук.

вчитель історії та правознавства ОЗ Менська гімназія

Менської міської ради Менського району Чернігівської обл.,

м. Мена

e-mail: nataliazhydkova@gmail.com

Реалізація одного із принципів сучасної освіти – наукової освіти передбачає дослідницьку, проектну, експериментальну діяльність учнів. Музейні можливості в дослідницькій діяльності учнів мають багатовекторне значення: сприяють роз-